

๑๒๐ ปี
ชาติกาล
พุทธกาลไทย

เกิดมาทำไม

พุทธทาสภิกขุ

เกิดมาทำไม

พุทธศาสนิกฯ

คลิกสั่งซื้อได้ที่

@booktime

คำปรารภ

เกิดมาทำไม เป็นพระธรรมเทศนาที่ท่านอาจารย์พุทธทาสแสดงในวันพระ คือวันธัมมัสสวนะในช่วงเช้าพรรษา แสดง ณ ศาลาโรงธรรมของวัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) เมื่อปี ๒๕๐๘ สมัยนั้นการทำบุญตักบาตรที่สวนโมกข์ยังใช้ศาลาโรงธรรมเป็นหลัก เพราะเป็นอาคารหลังใหญ่หลังแรกที่บรรจุนักได้มาก โดยเล่ม **เกิดมาทำไม** นี้ เป็นพระธรรมเทศนารวม ๕ ครั้ง คือ

ครั้งที่ ๑ ชื่อ **เกิดมาเพื่อเดินทาง** เทศน์วันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๘ ตรงกับวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๐๘

ครั้งที่ ๒ ชื่อ **เดินทางด้วยปัญญา** เทศน์วันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ตรงกับวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๐๘

ครั้งที่ ๓ ชื่อ **ที่แท้คนเรามีได้เกิดมา** เทศน์วันขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๙ ตรงกับวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๐๘

ครั้งที่ ๔ ชื่อ **เดินทางอย่างเบาสบาย** เทศน์วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๙ ตรงกับวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๐๘

ครั้งที่ ๕ ชื่อ **ใช้หนี้บาปไปพลาญ ถอนลูกศรไปพลาญ** เทศน์ วันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ตรงกับวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๐๘

มูลนิธิเผยแพร่ชีวิตประเสริฐ (ผชป.) เคยพิมพ์เป็นตอนๆ ในเอกสารชุดมองด้านใน ครบทั้ง ๕ ครั้ง ให้ชื่อเล่มว่า **เกิดมาทำไม**

ปี ๒๕๖๙ อันเป็นวาระครบรอบ ๑๒๐ ปีชาตกาลพุทธทาส ภิกขุ สำนักพิมพ์ได้นำ **เกิดมาทำไม** มาจัดพิมพ์อีกครั้ง โดยในครั้งนี้ได้จัดเป็นเล่มกะทัดรัด เหมาะมือ พกพาไปในที่ต่างๆ ได้ สะดวก เป็น “หนังสือติดมือ ธรรมะติดใจ ใช้ได้ทันเวลา” อีกทั้งยัง เข้าเล่มแบบเย็บกึ่งไสกาว ทนทาน

ส่วนพระบาลีในเล่ม กองบรรณาธิการได้ค้นคว้าหาที่มาใน พระไตรปิฎกแล้วทำเชิงอรรถไว้ เพื่อผู้ที่สนใจค้นคว้าเพิ่มเติมได้ สะดวกยิ่งขึ้น

“เกิดมาทำไม?” คำถามนี้มีได้กับคนทั่วไปที่ไม่ใช่พระ อรหันต์ เป็นความสงสัยที่คอยกระตุ้นจิตใจอยู่เสมอ ต่างก็หาคำตอบแล้วดำเนินชีวิตตามความเชื่อของแต่ละคน ได้รับผลตาม

สมควรแก่ความรู้ความสามารถ ส่วนผู้ที่รู้แจ้งจนสิ้นสงสัยในคำถาปนนี้ เป็นผู้ที่ไม่เกิดอีกแล้ว คือพระอรหันต์ ตราบเท่าที่มีความพากเพียรในการปฏิบัติธรรม ก็ได้ชื่อว่าเดินตามรอยพระอรหันต์ ทำให้เข้าใจถึงความสิ้นสงสัยในปัญหานี้เข้าไปทุกทีๆ

หนังสือเล่มนี้ ผู้อ่านจะได้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามแนวทางของพระพุทธศาสนา สมดังพระพุทธภาษิต พระธรรมภาษิต และภาษิตโบราณ ที่ท่านพุทธทาสนำมาแสดง แล้วสุภาพใจนำมาพิมพ์เผยแพร่อีกทอดหนึ่ง

สุภาพใจหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เล่ม **เกิดมาทำไม** จะให้คำตอบแก่ผู้อ่าน ทำให้ได้แผนที่ดำเนินชีวิต ทำให้ประสบความสำเร็จ สมความตั้งใจใฝ่ถามว่า “เกิดมาทำไม?”

ด้วยความเคารพในธรรม

สำนักพิมพ์สุภาพใจ

ธันวาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

เกิดมาเพื่อเดินทาง
เกิดมาทำไม
นานาทัศนะในเรื่องเกิดมาทำไม
เมื่อปราศจากกรรมแล้ว คนกับสัตว์ก็เสมอกัน
สังขารเป็นทุกข์อย่างยิ่ง นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง
คนเราเกิดมา เพื่อพอกพูนหนทางไปพระนิพพาน
พุทธศาสนาเกิดขึ้นมา
เพื่อทำให้รู้จักสิ่งสูงสุดที่มนุษย์ควรได้รับ

๑๒

๑๓

๑๕

๒๓

๒๗

๓๒

๔๑

เดินทางด้วยปัญญา	๔๘
เดินถูกทาง	๕๐
การเดินทางของมนุษย์	๕๓
ทางให้ถึงพระนิพพาน	๕๘
เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เมื่อใด ก็เข้าถึงทางเมื่อนั้น	๖๔
สร้างหนทางที่ถูกต้องด้วยปัญญา	๖๙
รู้เรื่องความไม่ยึดมั่นถือมั่น เพื่อเดินทางลัด	๗๒
ผู้ที่เดินไม่ถูกทาง ก็วนอยู่ในความทุกข์	๗๓
เลือกทางเดินให้เหมาะกับอุปนิสัยของตน	๗๘

ที่แท้คนเรามีได้เกิดมา

๘๒

ถึงนิพพาน ก็คือถึงความไม่เกิด
คนเราโดยเนื้อเท่านั้นมิได้เกิดมา

๘๔

๘๗

ธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไป
ไม่มีสิ่งใดที่ควรยึดถือเป็นตัวตน

๙๑

รูปธรรม นามธรรม ล้วนเป็นธรรมชาติเสมอกัน

๙๖

การไม่รู้ว่าจะเกิดมาทำไม เป็นต้นตอของปัญหาทั้งปวง

๑๐๐

เดินทางอย่างเบาสบาย

๑๐๕

พอหมดความหลง ก็ไม่มีตัวตน

๑๑๑

เดินอย่างไร จึงจะเบาสบาย

๑๑๔

ยึดมั่นสิ่งใด ก็เป็นทุกข์เพราะสิ่งนั้น

๑๑๗

ปล่อยวางได้ ก็เบาสบาย

๑๒๔

ใช้หนี้บาปไปพलग ถอนลูกศรไปพलग

ตัวเราไม่มี มีแต่ธรรมชาติ

เมื่อจิตใจสูงขึ้น ความยึดมั่นถือมั่นจะน้อยลง
อย่ามัวยินดี เมื่อได้รับสุข อย่ามัวยินร้าย เมื่อได้รับทุกข์

กรรมดำ กรรมขาว กรรมไม่ดำไม่ขาว
เมื่อเสวยสุขและทุกข์ ถือว่าใช้หนี้บาปในกาลก่อน
ข้อแตกต่างระหว่างปุถุชนกับพระอริยบุคคล

ไม่มีประโยชน์ใดจะสูง
ยิ่งไปกว่าการถอนลูกศรคือกิเลสออกไปเสียได้

๑๓๒

๑๓๕

๑๓๖

๑๔๐

๑๔๔

๑๔๗

๑๕๓

๑๕๕

เกิดมาเพื่อเดินทาง*

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

สงฺขารํ ปรมา ทุกฺขา
นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ
เอตํ ฌตฺวา ยถาภูตํ
สนฺติมคฺคํ ว พุทฺธเยติ.* *

ธมฺโม สกฺกจฺจํ โสตพฺโพติ.

ณ บัดนี้จะได้วิสันนาพระธรรมเทศนา เพื่อเป็นเครื่อง
ประดับสติปัญญา ส่งเสริมศรัทธาความเชื่อและวิริยะ

* แสดง ณ ศาลาโรงธรรมวัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๐๘

** ขุ.ธ. พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๕ หน้า ๔๒, ๔๒, ๔๒ และ ๕๓ ตามลำดับ (ฉบับสยามรัฐ)

ความพากเพียร ของท่านทั้งหลายผู้เป็นพุทธบริษัท ให้เจริญ
งอกงามก้าวหน้า ในทางแห่งพระศาสนา ของสมเด็จพระบรม-
ศาสดา อันเป็นที่พึงของสัตว์ทั้งหลาย กว่าจะยุติลงด้วยเวลา.

ธรรมเทศนาเป็นพิเศษในวันนี้ จักได้กล่าวถึงธรรมะ
ในพระพุทธศาสนาอันเป็นพุทธภาชิตที่อาจจะตอบปัญหา
ของคนที่มีมักจะถามกันว่าเกิดมาทำไม ดังนี้ได้.

ข้อแรกที่สุด จะต้องระลึกให้กว้างกันไปสักหน่อยว่า
คนธรรมดาทั่ว ๆ ไป มีปัญหาอยู่ในใจว่า เกิดมาทำไม จริง
หรือเปล่า?

เกิดมาทำไม

ปัญหาข้อนี้ ถือกันว่าทุกคนสนใจและสงสัย แม้
กระนั้นก็อาจจะมีบางคนมีเล่ห์เหลี่ยมที่จะเยาะเย้ยว่า ก็
พระพุทธศาสนาสอนถึงความไม่มีสัตว์ บุคคล ตัวตน เรา
เขา คือไม่มีใครเกิด ดังนี้ แล้วเหตุใดจึงมีปัญหาว่าเกิดมา

ทำไมด้วยเล่า ถ้าผู้ใดซักถามไปในทำนองนี้ เราจะต้องถือว่า เขาอาศัยหลักของพระพุทธศาสนาชั้นสูงสุด คือ ชั้นที่ว่าด้วยความหลุดพ้น มาพูดกับคนธรรมดาสามัญที่ยังไม่มีความหลุดพ้น เป็นเรื่องที่ไม่ถูก ไม่ตรง คือ ไม่ถูกฝาถูกตัว; เพราะว่าตามธรรมดาของคนที่ยังไม่รู้ธรรมะถึงที่สุดแล้วจะต้องมีความรู้สึกว่ามันกำลังเกิดอยู่ และตนมีปัญหามากมายที่จะต้องทำ กระทั่งไม่รู้ว่าจะเกิดมานี้เพื่อทำอะไรกัน.

โดยทั่ว ๆ ไป ผู้ที่เป็นพระอรหันต์ ถึงที่สุดแห่งธรรมในพระพุทธศาสนาแล้วเท่านั้น ที่จะรู้สึกว่ามีได้มีการเกิดอยู่ในบัดนี้; ไม่มีสัตว์ บุคคล ตัวตนของใครที่เกิดอยู่ในบัดนี้ : ดังนั้น ปัญหาที่ว่า เกิดมาทำไม จึงไม่มีแก่พระอรหันต์ แต่สำหรับบุคคลที่ยังไม่เป็นพระอรหันต์ แม้ที่ยังเป็นพระอริยเจ้าในขั้นต้น ๆ เช่น พระโสดาบันก็ดี ก็ยังมีความรู้สึกว่ามีตัวตนของตน และตนกำลังเกิดอยู่ทั้งนั้น จึงจัดได้ว่าเป็นผู้ที่ล้วนแต่มีปัญหายอยู่ในใจว่า เกิดมาทำไม ด้วยกันทุกคน. โดยเหตุนี้ขอ

ให้สรุปใจความของปัญหานี้สั้น ๆ ว่า เกิดมาทำไม และเป็น
ปัญหาของคนทั่วไปที่ยังไม่เป็นพระอรหันต์.

ที่นี่ เราจะพิจารณากันดูถึงความรู้สึกที่เกิดอยู่เอง
ในใจของคน ซึ่งต่างคนก็มักจะมีความคิดเป็นของเขาด้วยกัน
ทั้งนั้นว่า เขาเกิดมาทำไม.

นاناتศนะในเรื่องเกิดมามี

ถ้าจะถามเด็ก ๆ ก็จะต้องว่า เกิดมาเพื่อเล่นกันให้
สนุกสนานทีเดียว : ถ้าจะถามคนหนุ่มสาว ก็คงจะตอบว่า
เกิดมาเพื่อความสวยความงาม ความรื่นเริงบันเทิงกัน
ระหว่างเพศ; ถ้าจะถามคนที่สูงอายุขึ้นไปในวัยเป็นพ่อบ้าน
แม่เรือนก็คงจะตอบกันเป็นส่วนมากกว่า เกิดมาเพื่อสะสม
ทรัพย์สมบัติเอาไว้กินต่อแก่เฒ่าและให้ลูกหลานดังนี้เรื่อย ๆ
ไปด้วยกันทั้งนั้น ครั้นอยู่ไปจนถึงแก่ชราแก่หง่อม เมื่อถาม
ว่าเกิดมาทำไม คงจะงง และคงจะคิดว่า เกิดมาเพื่อตายไป

สำหรับจะเกิดใหม่ต่อ ๆ ไปมากกว่าอย่างอื่น.

ข้อนี้หลายคนที่จะคิดว่า เกิดมาแล้วก็สิ้นสุดกันเพียงแค่นั้น; เพราะว่าได้ถูกอบรมสั่งสอนกันมา ตั้งแต่อ่อนแต่ออกถึงเรื่องโลกอื่นถึงชาติอื่นหลังจากตายแล้ว จนฝังอยู่ในจิตใจด้วยกันแทบทั้งนั้น. สำหรับผู้ที่มิวัณธรรมที่รับมาจากชาวอินเดียไม่ว่าจะนับถือพุทธศาสนาหรือศาสนาพราหมณ์หรือศาสนาอื่น ๆ ส่วนมาก มีความเชื่อไปในทางตายแล้วเกิดใหม่. คนแก่ ๆ คนชราหมดปัญญาที่จะนึกคิดอะไรแล้ว ก็คงจะตอบว่า เกิดมาเพื่อตายแล้วไปเกิดใหม่ ดังนี้ นี่หลักใหญ่ ๆ ทั่ว ๆ ไปก็ตอบได้แค่นี้.

ถ้าจะพิจารณาดูกันอีกทางหนึ่ง ในส่วนรายละเอียดปลีกย่อยแล้ว บางคนก็คงจะตอบว่าเกิดมาเพื่อกิน เพราะมักมากในการกิน และบางคนก็คงจะตอบว่าเกิดมาเพื่อกินเหล้า เพราะว่าเป็นทาสเหล้าอยู่ตลอดเวลา ไม่บูชาอะไรยิ่งไปกว่าเหล้า ดังนี้ก็มี บางคนเกิดมาเล่นไพ่ จนถึงกับมีคำ

กล่าวว่า ยอมหย่าผัวไม่ยอมหย่าไฟ ดังนั้นก็ยังมี บางคนยังหลงใหลในสิ่งอื่น ๆ ในอบายมุขอื่น ๆ แม้กระทั่งของเล่น จนเห็นว่าเป็นสิ่งที่สูงสุดที่เขาควรจะได้ อย่างนี้ก็มี. โดยทั่ว ๆ ไปคนที่เรียกว่าได้รับการศึกษาดีนั้น มักจะนิยมหลงใหลในเรื่องเกียรติ คือ อยากจะมีเกียรติว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ให้สูงสุดขึ้นไป เพราะเกิดมาเพื่อจะสร้างเกียรติ.

เท่าที่กล่าวมานี้ พอจะสรุปได้ว่า เกิดมาเพื่อกิน เกิดมาเพื่อกาม และเกิดมาเพื่อเกียรติ.

พวกที่ ๑ คือ เกิดมาเพื่อกิน

เรื่องกินนั้นเป็นของจำเป็น ครั้นไปติดในรสของอาหารเข้าก็หลงใหลในเรื่องของการกิน คุณสมบัตินี้สนใจในเรื่องการกินกันมากยิ่ง ๆ ขึ้นทุกที ตามหน้าหนังสือพิมพ์ก็ดี หรือเครื่องมือสื่อมวลชนอย่างอื่นก็ดี มีโฆษณาเรื่องกินอย่างมีศิลปะกันยิ่งขึ้น จนเป็นที่เชื่อได้ว่า คนจำนวนไม่น้อยหลงใหลบูชาในเรื่องการกิน เกิดมานี้เพื่อกิน นี่เป็นพวกที่ ๑.

พวกที่ ๒ เกิดมาเพื่อกาม

ที่เรียกว่าเรื่องกามนั้น หมายถึงความสนุกสนาน เอร็ดอร่อย ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ทุกชนิด; เพราะว่าเมื่อเสร็จจากเรื่องกินแล้ว คนก็หันมาเรื่องความสนุกสนานทางอายตนะเป็นส่วนใหญ่ นี่เรียกว่าเป็นเรื่องกาม กลายเป็นคนที่ตกอยู่ใต้อำนาจของสิ่งเหล่านี้ถึงขนาดที่เรียกว่าเป็นทาสด้วยกันทั้งนั้น. แม้ที่สุดแต่อบายมุขต่าง ๆ ที่กล่าว นามมาแล้วนั้นก็รวมอยู่ในเรื่องกาม คือ ความรู้สึกเอร็ดอร่อย ทางจิตใจ ซึ่งเป็นอายตนะที่ ๖ เป็นเรื่องหลงใหลได้ถึงที่สุด ด้วยกันทุกอย่าง นี่เรียกว่าคนเหล่านี้เกิดมาเพื่อสิ่งที่เรียกว่า กาม คือวัตถุอันเป็นที่ตั้งของความใคร่ อันอาศัยอายตนะ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เป็นเครื่องมือ นี่เป็นพวกที่ ๒.

พวกที่ ๓ เกิดมาเพื่อเกียรติ

นี้ได้รับการอบรมสั่งสอนมาให้บูชาเกียรติ แม้ชีวิตนี้ก็จะละให้เพื่อเกียรติ. ถ้าหนทางที่ตนถือเอาสำหรับแสวงหาเกียรตินั้น เป็นไปเพื่อประโยชน์ผู้อื่นและประโยชน์ตนรวมกันไป ก็ยังนับว่าเป็นประโยชน์อยู่มาก ไม่เป็นที่ตั้งแห่งการติเตียนตามวิสัยชาวโลกทั่ว ๆ ไป แต่ในทางธรรมะนั้น ถ้าหลงใหลถึงขนาดตกเป็นทาสของสิ่งที่เรียกว่าเกียรตินี้แล้ว ก็ยังถือกันว่าเป็นสิ่งที่น่าเวทนาสงสาร คือยังไม่ดับทุกข์นั้นเอง เพราะฉะนั้น เรื่องกินก็ดี เรื่องกามก็ดี เรื่องเกียรติก็ดี จึงมีไว้สำหรับเป็นเครื่องหลงใหลอย่างยิงได้ด้วยกันทุกอย่าง.

อย่างที่เราจะได้ยินได้ฟังอยู่มากกว่าอย่างอื่นในหมู่คนที่ยากจนว่าจำเป็นที่จะต้องประกอบอาชีพเพื่อได้วัดมูลค่าเลี้ยงชีวิต แต่แล้วก็ดูเหมือนว่า ไม่ได้คิดว่ามีสิ่งอื่นซึ่งสำคัญหรือจำเป็นยิ่งกว่าเรื่องทำมาหากิน จึงถือเอาเรื่องทำมาหากินเป็นเรื่องใหญ่ที่สุดในชีวิตของตน จนกลายเป็นว่าเกิด

มาก็เพื่อทำมาหากิน ทำไร่ ทำนา ค้าขาย หรืออะไรก็แล้วแต่
ถนัด ทำอย่างนี้เรื่อยจนเฒ่าเข้าโลงไปทีเดียว ก็ยังไม่ถึงจุด
ที่ถือได้ว่าเพียงพอ. นี่เรียกว่าเกิดมาเพื่อทำมาหากินแท้ ๆ
ไม่เคยนึกว่ามีสิ่งใดที่สำคัญไปกว่า : เพราะเหตุว่าคนเหล่านั้น
ไม่ได้นั่งไถ่พระอริยเจ้า ไม่ได้ฟังธรรมของพระอริยเจ้า
คงนั่งไถ่แต่เพื่อนปุถุชนด้วยกัน ฟังคำของปุถุชนด้วยกัน
นับว่าเป็นสิ่งที่น่านึกน่าคิดตรงที่เขาถือว่าการถูกต้อง
ครบถ้วนสมบูรณ์ถึงที่สุดเพียงแค่นั้น.

แต่ที่แท้แล้วมันจะเป็นการถูกต้องเพียงครั้งเดียว
หรือไม่ถึงครั้งด้วยซ้ำไป เพราะว่าคนเรานั้นมีวัตถุประสงค์
มุ่งหมายในการเกิดมา มากไปกว่าที่จะเกิดมาเพียงเพื่อทำมา
หากิน. นี่แหละคือข้อที่ทุกคนจะต้องสนใจศึกษากันให้เป็นที่
เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งว่า การเกิดมาเพื่อทำมาหากินให้มีชีวิต
อยู่นี้อยู่ไปทำไมกัน ต่อเมื่อมีความเข้าใจอันถูกต้องว่า มีชีวิตนี้
จะอยู่เพื่ออะไร ในที่สุดแล้วจึงจะรู้ว่าการทำมาหากินนี้เป็น

เพียงเรื่องที่ส่องรองลงมาจากเรื่องที่ใหญ่ที่สำคัญเรื่องหนึ่ง
คือเรื่องที่ว่า เกิดมาเพื่ออะไรนั่นเอง.

เราทำมาหากินนี้สำหรับจะได้เลี้ยงชีวิต เพื่อมีชีวิตอยู่
แล้วจะได้ทำสิ่งอื่นที่ดีกว่านี้ หรือว่าการทำมาหากินนี้สำหรับ
จะได้สะสมทรัพย์สมบัติไม่มีขอบเขต? เท่าที่เห็นกันอยู่โดย
มากเป็นไปในทำนองทำมาหากิน เพื่อสะสมทรัพย์สมบัติ
อย่างไม่มีขอบเขต ไม่ได้ทำมาหากินเท่าที่จำเป็นจะต้องทำ
เช่น ทำเพียงเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวให้มีความเป็นอยู่
ผาสุกไม่มีความยากลำบาก ให้มีการก้าวหน้าไปตามทางของ
คนธรรมดาทั่ว ๆ ไป. คนโดยมากเฝ้าสะสมทรัพย์เท่าไรก็
ไม่พอไม่มีขอบเขต จนกระทั่งตัวเองก็บอกไม่ได้ว่าจะเอาไป
ทำอะไร อย่างนี้ก็มียู่มากมายในโลกนี้. การกระทำอย่างนี้ของ
บุคคลประเภทนี้ ตามทางศาสนาถือว่าเป็นการทำบาปอยู่ใน
ตัวโดยตรงบ้าง โดยปริยายบ้าง.

ศาสนาคริสต์ียนถือว่า การแสวงหาทรัพย์เกินกว่า
จำเป็นนั้นเป็นบาปโดยตรง ในศาสนาอื่นก็มีว่าอย่างนั้น. ใน
ศาสนาพุทธเรานี้ก็มีหลักการในทำนองนั้น คือว่าผู้ที่มัวคอย
สะสมทรัพย์สมบัติไม่มีขอบเขตนั้น มีความหลง ความโง่
ความเขลา อย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ ขึ้นชื่อว่าความหลงแล้ว
ก็เป็นบาปอยู่ในตัว แม้ไม่ใช่บาปอย่างฆาตกรรมตัดชีวิตก็ยัง
เป็นบาปชนิดใดชนิดหนึ่ง.

ดังนั้น ควรยุติกันเสียสักที่ว่า คนเราไม่ควรจะเกิดมา
เพื่อการสะสมทรัพย์สมบัติอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ควรจะนึกถึง
เรื่องอีกเรื่องหนึ่งซึ่งดีกว่านั้น หมายความว่า เราสะสมทรัพย์
ก็เพื่อซื้อความสะดวกแก่การเป็นอยู่ในทุกประการ แล้วก็
แสวงหาสิ่งอื่นที่ดีไปกว่าทรัพย์สมบัติจะมีให้ได้ สิ่งนั้นได้แก่
อะไร ก็ควรจะได้คิดดูเอาเองตามใจชอบไปพลางก่อน.

เมื่อปราศจากธรรมะแล้ว คนกับสัตว์ก็เสมอกัน

ที่นี้มาถึงข้อที่ว่า คนที่เกิดมาลุ่มหลงในทางกามนั้น
น่าจะระลึกนึกถึงภาสิตโบราณสักบทหนึ่งว่า

**“อาหารนิทุทา ภยเมถุนญจ
สามาญญเมตปสุภี นราน”**

การแสวงหาความสุขจากการกินอาหารก็ดี การ
แสวงหาความสุขจากการนอนก็ดี การแสวงหาความสุขจาก
เมถุนธรรมก็ดี และการรู้จักขี้ลาดต่ออันตรายหนีภัยก็ดี
๔ อย่างนี้มีเสมอกันในระหว่างสัตว์มนุษย์กับสัตว์เดียรัจฉาน.

“ธมโม ทิ เตสํ อธิโก วิเสโส”

แต่ว่าธรรมะเท่านั้น ที่ทำให้คนผิดแปลกแตกต่าง
จากสัตว์.

“ธมฺเมน หีนา ปสุภี สมานา”

เมื่อปราศจากธรรมะแล้วคนกับสัตว์ก็เหมือนกัน.

นี้เป็นคำกล่าวที่มีมาแต่โบราณกาลก่อนพระพุทธเจ้า และแม้ในยุคพระพุทธเจ้าก็ยังคงยอมรับภาชิตนี้ และในพุทธศาสนาเราก็ถือว่า คำกล่าวนี้ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนาด้วย.

เป็นอันว่า เเท่าที่เกิดมาตามธรรมดาสามัญ คนเรามีความรู้สึกเหมือนกับสัตว์ในเรื่องกินในเรื่องนอนเรื่องเมถุน-ธรรม และหนีภัยอันตราย โรคภัยไข้เจ็บ ศัตรูอะไรก็ตาม เหล่านี้เป็นเรื่องที่สัตว์ทำเป็นเหมือนกับคน ดังนั้น การที่จะเกิดมาเพื่อบูชาสิ่งที่เรียกว่ากามคุณทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ทางใจ นี่คงจะไปไม่รอด คือแสดงว่ายังไม่รู้อะไรอยู่บางอย่าง หรือมากอย่าง จึงได้ไปลุ่มหลงสิ่งซึ่งแม้ธรรมดาสัตว์เดียรัจฉานก็ทำเป็น ดังที่กล่าวแล้ว.

เนื่องจากสิ่งที่เรียกว่าวัตถุกามนั้น เป็นมูลเหตุดึงดูดจิตใจถึงที่สุด ยากที่สัตว์ตามธรรมดาจะมองเห็นแล้วถอนตนออกมาเสียได้ เราจึงถือว่าสัตว์ตามธรรมดาไม่ใช่บุคคล

สูงสุด ไม่ใช่บุคคลที่ถึงที่สุดแห่งการเกิดมาเป็นคน; เป็นเพียงผู้ที่กำลังลุ่มหลงอะไรอยู่ในระหว่างทางครึ่ง ๆ กลาง ๆ เท่านั้นเอง ถือเอาเป็นประมาณไม่ได้ และถ้าสิ่งที่เรียกว่ากามคุณเหล่านั้นเป็นสิ่งสูงสุดแล้ว คนก็ตาม สัตว์ก็ตาม ย่อมจะเรียกได้ว่า ต่างอยู่ในฐานะที่สามารถถึงสิ่งที่สูงที่สุดได้ด้วยกันทั้งนั้น.

บัดนี้เรายอมรับกันแล้วว่า แม้แต่พวกเทวดาประเภทกามาวจรซึ่งอยู่ในสวรรค์ประเภทนั้น ก็ยังไม่ใช่คนดีวิเศษอะไร ยังมีความทุกข์ร้อน ยังมีความสกปรก เศร้าหมอง เพราะมีพฤติกรรมที่ไม่สมควรทางกาย ทางวาจา และทางใจอยู่เป็นประจำ. พวกเทวดาเหล่านั้น เมื่อสำนึกตัวขึ้นมาได้ทีไร ก็รำหาพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ อยู่ตลอดไป นี่จึงเป็นอันว่าเรื่องสูงสุดแม้ในทางกามนั้น ยังไม่ใช่สิ่งสูงสุดของมนุษย์เลย; ไม่ควรถือวามนุษย์เกิดมาเพื่อสิ่งเหล่านั้น.

ที่นี้ ก็มาถึงเรื่องเกียรติ ถ้าจะคิดว่าคนเราเกิดมาเพื่อเกียรติก็คงจะเป็นสิ่งที่น่าสงสารมาก เพราะว่าดูจะเป็นเรื่องลมๆ แล้งๆ โดยเหตุที่สิ่งที่เรียกว่าเกียรตินั้น ต้องมีมูลมาจากคนเหล่านี้ หรือคนจำนวนมากอุปโลกน์ให้นิยมยกย่องให้; เป็นเรื่องอุปโลกน์กันผิด ๆ โดยไม่รู้สึกรู้สีกัมี เมื่อคนส่วนมากนั้นเป็นคนโง่ คนเขลา คนหลง คนพาล ไม่รู้จักธรรมชาติแล้วสิ่งที่เขาหลงนิยมยกย่องให้เป็นเกียรติแก่กันนั้นก็ต้องเป็นเรื่องธรรมดา ๆ สามัญตามประสาที่คนเหล่านั้นชอบนั่นเองหาใช่เป็นเรื่องที่พระอริยเจ้าท่านสรรเสริญหรือสั่งสอนแต่ประการใดไม่.

ยิ่งในสมัยที่คนลุ่มหลงเรื่องเกียรติกันมาก ก็ดูจะยิ่งเป็นสิ่งที่น่าสมเพชยิ่ง ๆ ขึ้นทุกที อย่างว่าใครจะออกไปนอกโลกได้ ถือเป็นเกียรติสูงสุด มันก็ยังไม่มียอะไรดีไปกว่าที่จะทำมนุษย์ทั้งหมดนี้ให้มีความสุขมากขึ้นได้ มีแต่เรื่องยุ่งเหยิงสับสนอลหม่านมากขึ้นกว่าเท่านั้น. นี่เป็นตัวอย่างของสิ่ง

ที่เรียกว่าเกียรติของปุณฺณคนธรรมาท้าวไปซึ่งมีอยู่ในโลกนี้
ดังนั้น ถ้าจะถือว่าเกิดมาเพื่อเกียรติ ก็คงจะน่าหัวเราะเท่าๆ
กันกับที่ว่า จะเกิดมาเพื่อกามหรือแม้แต่เพื่อกิน อันอยู่ใน
ระดับที่น่าสงสารเท่าๆ กัน แล้วแต่ว่าจะถูกอบรมสั่งสอนกัน
มาอย่างไร.

รวมความแล้วเป็นอันว่า ทั้งเรื่องกิน เรื่องกาม
เรื่องเกียรติ ๓ เรื่องนี้ ยังไม่ใช่สิ่งสูงสุดที่พุทธบริษัทจะพึง
ปรารถนาเป็นแน่นอน.

สังขารเป็นทุกข์อย่างยิ่ง นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง

ที่นี่ จะกล่าวถึงพระพุทธานุชาิต ที่เห็นว่าจะช่วยให้
เราเข้าใจคำตอบของปัญหาว่า คนเราเกิดมาทำไมนี้ได้ ก็คือ
พระพุทธานุชาิต ที่ได้ยกขึ้นไว้เป็นนิกเขปบทข้างต้นที่เรียกว่า

“สังขาร ปรมา ทุกขา”

สังขารเป็นทุกข้ออย่างยิ่ง

“นิพพานํ ปรมํ สุขํ”

นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง

“เอตํ ฌตฺวา ยถาภูตํ

สนฺติมคฺคํ ว พุรุหเย”

เมื่อรู้ความจริงข้อนี้อย่างถูกต้องแล้ว บุคคลควร
พอกพูนหนทางแห่งสันติ ดังนี้.

ข้อแรกที่ว่า **สังขารเป็นทุกข้ออย่างยิ่ง** นั้นจะต้อง
เข้าใจคำว่า สังขารกันให้ดี ๆ เพราะสิ่งที่เรียกว่าสังขารนั้น
มีอยู่หลายความหมาย **สังขาร**หมายถึงรูปและนาม คือ
ร่างกายกับจิตใจนี้ก็มี สังขารอย่างนี้เป็นทุกข้อต่อเมื่อมี
อุปาทานเข้าไปยึดมั่นถือมั่นโดยความเป็นตัวตนของ
ตน ลำพังสังขารล้วน ๆ ไม่ถือว่าเป็นทุกข้อชนิดที่เป็นเครื่อง
ทรมานใจ หรือทำความทรมายให้แก่บุคคลใด.

สังขารโดยศัพทแล้วแปลว่า **“ปรุง”** คือกระทำครบถ้วนอย่างที่เราเรียกกันว่าปรุง ถือเอาตามรูปศัพท์ตรงๆ อย่างนี้จะดีกว่า โดยจำกัดความลงไปว่า การที่ **“ปรุง”** เรือนั้น **เป็นความทุกข้ออย่างยิ่ง** คำว่า **“ปรุง”** ในที่นี้หมายความว่า **ไม่มีการหยุด** มีการปรุงให้เกิดขึ้นใหม่ๆ เรื่อยไป และสิ่งที่เรียกว่า **“ปรุง”** นี้ หมายถึงกิเลสเป็นผู้ปรุงต่อเมื่อมีอวิชชา ความโง่ ความหลง (ซึ่งเป็นต้นเหตุของกิเลสเหล่านี้ เช่น โลภะ โทสะ โมหะ) เกิดขึ้นแล้วก็มีการปรุงคือปรุงจิตใจให้ยึดมั่น เป็นนั่นเป็นนี่ มีนั่นมีนี่ เรื่อยไปไม่มีที่สิ้นสุด.

และคำว่า **“ปรุง”** ในที่นี้หมายถึง **ความยึดมั่นถือมั่นด้วยอุปาทาน** รวมอยู่ด้วยเสร็จ จึงจะเรียกว่าเป็นการปรุง ถ้าไม่มีอุปาทาน ไม่มีกิเลสตัณหาอุปาทานเข้าไปรวมอยู่ด้วยแล้ว การเกิดขึ้นเหล่านั้นไม่เรียกว่าการปรุงในที่นี้คือ ไม่เรียกว่าการ **“ปรุง”** ในประโยคที่ว่า **“สังขารา ปรมา**

ทุกขา” ของปรุ้งหรือเครื่องปรุ้งทั้งหลายเป็นทุกข์อย่างยิ่ง หมายความว่า มันปรุ้ง จนเป็นกิเลสตัณหา จนเป็นอุปาทาน มีความยึดมั่นถือมั่นแล้ว อะไร ๆ ก็เป็นทุกข์ไปหมด ถ้าไม่ปรุ้ง ในทำนองนี้แล้วก็ไม่มีความทุกข์.

การปรุ้งในทำนองนี้ทำให้มีความทุกข์ และเป็นความทุกข์อยู่ในตัวการปรุ้งนั่นเอง การปรุ้งทำนองนี้แหละที่เรียกว่า “สังสารวัฏฏ์” คือ วนเวียนอยู่ในลักษณะ ๓ อย่าง กล่าวคือ กิเลสเป็นเหตุให้กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งลงไป เมื่อกระทำแล้วเกิดผลขึ้นมา ก็มีกิเลสที่จะยินดียินร้าย เพื่อทำซ้ำหรือทำอย่างอื่นต่อไปอีก วนเวียนอยู่ในเรื่องกิเลส เรื่องกรรม และเรื่องผลของกรรม เรื่อยไปไม่มีที่สิ้นสุด. นี่คือการที่เรียกว่าเป็นการปรุ้งโดยแท้จริง ในประโยคที่ว่า สังขารทั้งหลายเป็นทุกข์อย่างยิ่ง คือความปรุ้งไม่หยุดนั้นเองเป็นทุกข์อย่างยิ่ง.

เกิดมามี

พุทธศาสนิก

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

พุทธศาสนิก.

เกิดมามี.-- กรุงเทพฯ : บั๊ค ไทม์, 2569.

160 หน้า.

1. ธรรมเทศนา. I. ชื่อเรื่อง.

294.308

ISBN 978-616-14-0725-4

พิมพ์ครั้งที่ ๑

: มกราคม ๒๕๖๙

ผู้ก่อตั้ง

: บัญชา เฉลิมชัยกิจ

ที่ปรึกษา

: คณิต นนทเปารยะ

สงวนศรี ตรีเทพประติมา

บรรณาธิการบริหาร

: วรุตม์ ทองเชื้อ

บรรณาธิการ

: สติมา บุตรกีปรีชา

บรรณาธิการผู้ช่วย

: เบญญาภรณ์ นิลประพันธ์ สรินรัตน์ ภูจักรัส

ออกแบบปก

: KDO Studio

ศิลปกรรม

: ยุพา แจ่มสุข

ฝ่ายบริหารงานพิมพ์

: สุรินทร์ บุระณา

ฝ่ายขาย

: มนูญยา ศิริวงษ์ อุดร ปัญญาชัย

ฝ่ายการตลาด

: ชวิน เฉลิมชัยกิจ อัคคณัฐ ชุมนุญ

จัดพิมพ์ : สำนักพิมพ์สุภาพใจ

จัดจำหน่าย : บริษัท บั๊ค ไทม์ จำกัด

๒๑๔ ถ.พระราม ๒ ซอย ๓๘ บางมด จอมทอง กรุงเทพฯ ๑๐๑๕๐

โทรศัพท์ ๐-๒๔๑๕-๒๖๒๑, www.booktime.co.th

คลิกสั่งซื้อได้ที่

@booktime

พระธรรมเทศนา คลายปมปัญหาว่า “เกิดมาทำไม”

ตั้งคำถามกับชีวิต ชี้ออกกว่าต้องเดินทาง
ด้วยปัญญา พร้อมเคล็ดลับในการเดินทางอย่างเบา
สบายและไม่เจ็บปวด ด้วยธรรมะ ๕ ตอน

- เกิดมาเพื่อเดินทาง ▪ เดินทางด้วยปัญญา
- ที่แท้คนเรามีได้เกิดมา ▪ เดินทางอย่างเบาสบาย
- ใช้หนี้บาปไปพาลง ถอนลูกศรไปพาลง

ใช้เล่มนี้ เป็นเข็มทิศติดตัว ชี้ออกให้เราก้าวเดินอย่าง
ถูกต้อง มองเห็นทางออกของชีวิตแจ่มชัด นำชีวิต
พบสุข สงบเย็น

หนังสือติดมือ ธรรมะติดใจ หยิบใช้ทันเวลา

สุภาพใจ

[SukkhapabjaiPUB](https://www.sukkhapabjai.org)

AA0367 ศาสนาและปรัชญา

กตสอ๐๐๑๑๑

www.booktime.co.th

@booktime